

Djævleporten og Gimle

Nedkjøringen til Jotuns anlegg på Gimle går gjennom en kløft i fjellet. Over kløften lå det tidligere en stor steinblokk som dannet en naturlig port over veien. Dette var den såkalte «Djævleporten».

TEKST: ROGER DAVIDSENS BOK «ET STED I SANDEFJORD».
FOTO: NILS MICHELSSENS FOTOSAMLING

Steinen ble sprengt bort og kløften ble utvidet da transporten til Jotuns fabrikkområde krevde større plass. For hundre år siden var imidlertid «Djævleporten» en stor severdighet, som er gjengitt på mange fotografier, postkort og tresnitt. Den store steinblokken hadde en annen sammensetning enn fjellet på begge sider og må ha kommet hit under landisen under istiden. Det er ukjent hvorfor den hadde navnet sitt som ble brukt fra rundt 1870. Porten er muligens identisk med «Huldregrotten» som dr. Thaulow omtalte allerede i 1855 i sin bok om Badet.

«Djævleporten» lå omtrent 20 minutters gange fra byen, i et naturskjønt område. Veien ned til fjorden gikk gjennom porten. De sprekeste badegjestene kombinerte turen med en bestigning av Gimle-fjellet og kunne nyte utsikten derfra. Da Laurits Bryn i 1926 skrev sin lille bok om Sandefjord og omegn, var imidlertid «Djævleporten» ikke lenger like populær. Bryn skriver: – Djævleporten var før i tiden, i den tid man nøiet seg med apostlenes hester, et meget søkt sted.

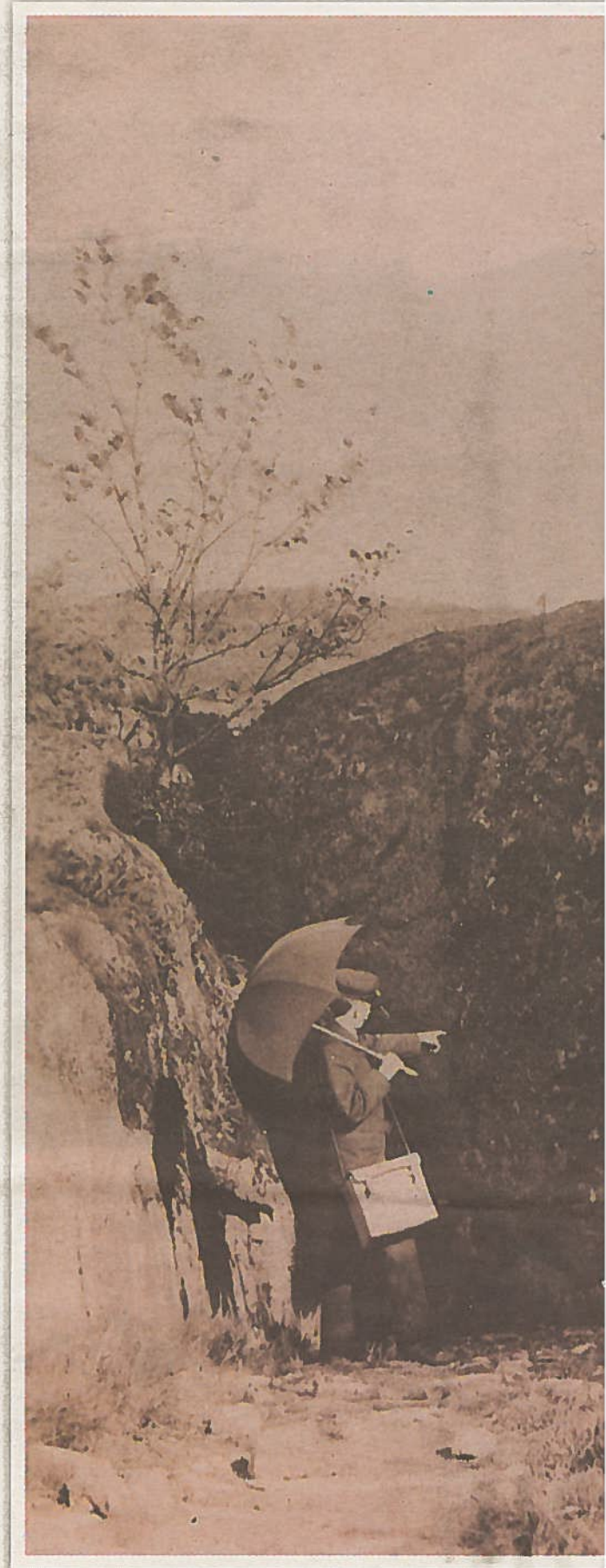
I den senere tid, siden bilene og motorbaatene kom, er den mindre paaaktet. Man nøier seg ikke lenger med en vederkvægende spadsertur paa en time. Menneskene er blitt rastløse. Men dem, som forstår det gavnlige ved en spadsertur, vil fremdeles finde veien til Djævleporten.

Gimle ligger like ved sjøen på Hystad. Gimle Oljemølle A/S ble opprettet i 1909 og senere kjent som Gimle Fabrikker. Virksomheten var pressing av frø og raffinering av oljer.

I 1915 hadde selskapet et overskudd på over 300.000 kroner, mens det i 1920 ble cirka 110.000 kroner i underskudd. Bedriften fortsatte med store underskudd og var en av de tre bedrifter som gjorde at Aktie-Kreditbanken i Sandefjord måtte innstille. Bedriften ble senere overtatt av andre interessenter og ble etterhvert til det vi i dag kjenner som Jotun Fabrikker A/S, etablert av Odd Gleditsch i 1926.

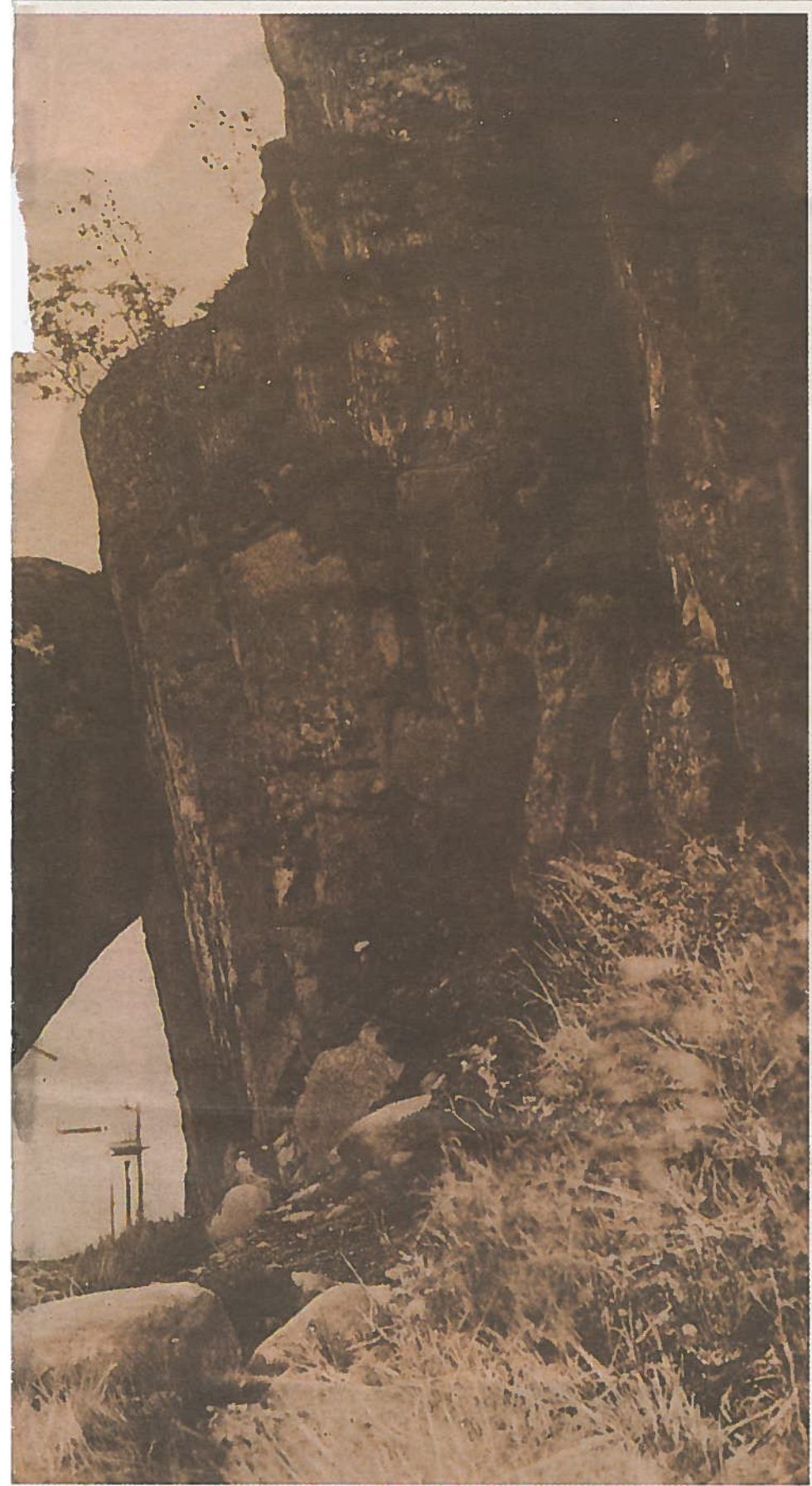
Hovedkontoret på Gimle adminstrerer idag malingproduksjon i 24 land verden rundt med cirka 3.500 ansatte.

Navnet Gimle betyr i norrøn mytologi: Gudenes bolig i den lykelige verden etter Ragnarokk.

FØR OG NÅ

Postmannen, med sin postveske og paraply, viser veien ned til Gimle gjennom «Djæveporten» på dette originale fotograficum fra T. Backlins forlag.

Sandefjord Jernbanestasjon

TEKST: HARALD FEVANG
FOTO: OTTO AAGESEN

Dagens postkort er hentet fra Nils Michelsens interessante samling. Kortet er stemplet i Sandefjord i 1910 og sendt til Gustav Sørum i Philadelphia i USA, men omadressert til US Marine Hospital, Baltimore. Kortet forteller at Simon den 11.4.1910 reiser med toget fra Sandefjord Stasjon, og at han skal til Amerika via England.

Selve motivet på kortet viser reisende som nettopp har kommet med toget og skynder seg nedover Jernbaneveien, som det het dengang. Hestedrosjene er i ferd med å fylles opp med reisende som trenger skyss. Gaten i bildet til venstre viser at den for 100 år siden var prydet av en vakker allé.

Dengang som nå, var gaten den eneste i Sandefjord uten vanlig bebyggelse, med unntak av selve Jernbane-

stasjonen. Nåværende navn Peter Castbergs gate ble bestemt først i 1919, oppkalt etter tidligere stortingsmann og sokneprest i Sandar, Peter Hersleb Harboe Castberg som levde fra 1794 til 1858.

Selve Jernbanestasjonen ble ferdigstillet i 1881. Sommertid kom mange av gjestene til Sandefjord Bad med jernbanen, men godstrafikken til næringslivet var nok mer viktig enn persontransport dengang. I 1949 ble banen bredsporet for «Jarlsbergsvarten» som lokomotivet populært ble kalt. I 1957 ble banen elektrifisert.

Bildet fra dagens Jernbanestasjon viser en bygning med svært modificert og forenklet arkitektur der hestene spiller en helt uvesentlig rolle i viderestransporten av passasjerene! Narvesen og Sandefjord Pizza er derimot mer synlige.

Kjærne

TEKST: HARALD FEVANG
FOTO: LISBETH AKERHOLT

Ifølge Tor Bjørvik har denne kjærna hatt sitt liv og virke i Lågendalen. Der var det både setre og budeier så sent som i 1959 hvor det ble ystet ost og kjærnet smør. Jeg vet det fordi jeg husker at Johnny Liverød i sin tid tok med seg både Thorbjørn Sørensen, Åge Lundh og andre

interesserte i ungdomslaget på Fevang, på overnattingstur til en av datidens aktive setre i Lardal. Hva budeia het husker jeg ikke, men Elsa Bårnes kunne ihvertfall både synge og danse for oss.

Den avbildede kjærnen ble kjøpt i sommer på auksjon på Hedrum Bygdetun. Den måtte imidlertid på reparasjon i Sandefjord fordi den siste budeia i Kvelde hadde slitt i stykker lokket. Det måtte altså en Harald Kaarmo til for å reparere det vindskeive lokket. Så nå er det ingenting i veien for at håndsveivet og hjemmelaget smør kan sette en ekstra spiss på godlefsene til Gunlaug Aakerholt!

Saker og ting som setter minnene i sving

MS JAGONA

MS JAGONA. Postkort fra R. Iversens arkiv.

TEKST: RAGNAR IVERSEN (WWW.LARDEX.NET)

MS Jagona ble bygget ved Kieler Howaldtswerke A.G. i Kiel. Hun ble levert som ren bulkbåt på rundt 16.000 tdt. Satt inn i kullfart, hovedsakelig fra Newport News, VA og Norfolk, VA i Hampton Roadsområdet på US-østkyst, til Bremen og Hamburg i Tyskland. Returen til USA i ballast. Ikke alltid morsomt på vinterstid. Innimellom kunne det også bli en kornlast. Ombygget ved Blohm & Voss i Hamburg i 1964 til også å kunne frakte biler. Reddet en fransk seiler i Atlanteren under reise mellom Østersjøen og US-østkyst i 1968. Jagona ble solgt til utlandet i 1973, og endte til slutt opp i Kina for hugging i 1985. Her også var det mannskap fra Sandefjord og omegn. Fra 1962 kan nevnes kokk Arvid Olsen, annen kokk Hans J. Gokstad, matros Johan Bergland, lettmatros Vidar Løberg og motormann Ragnar Iversen. Kaptein den gang var Sigurd Jahre.

MINNER
FRA NÆR
FORTID

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Pukkestad gård

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senter info-gruppe:

består av redigerer Harald Fevang og medarbeiderne Roar Tollnes, Kirsten Wang Henriksen, Otto Ågesen, Lisbeth Akerholt, Roger Davidsen, Ragnar Iversen, Tore Sandberg, Bjørn Hoelseth, Øistein Bjørvik, Sven Erik Lund og Rolf Vidar Markmanrud. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 - sv-er-lu@online.no